

Warszawa, dnia 29 sierpnia 2023 r.

Poz. 895

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 28 lipca 2023 r.

w sprawie ustanowienia roku 2024 Rokiem Wincentego Witosa

W roku 2024 przypada 150. rocznica urodzin Wincentego Witosa. Z tej okazji Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd temu wybitnemu mężowi stanu, państwowcowi, działaczowi samorządowemu i przywódcy ruchu ludowego.

Wincenty Witos urodził się 21 stycznia 1874 r. we wsi Wierzchosławice w powiecie tarnowskim w biednej rodzinie chłopskiej. Dzięki uporowi i samokształceniu doszedł do najwyższych godności w ruchu ludowym i państwie.

Działalność samorządową rozpoczął jako radny wierzchosławickiej Rady Gminy. W roku 1905 uzyskał mandat radnego Rady Powiatowej w Tarnowie. Przez 23 lata, począwszy od roku 1908, był nieprzerwanie wójtem gminy Wierzchosławice. Pełnił tę funkcję także wtedy, gdy był znanym politykiem krajowym – posłem i premierem.

Aktywność Wincentego Witosa w miejscu zamieszkania oraz w strukturach samorządowych i politycznym ruchu ludowym została zauważona i doceniona przez mieszkańców Galicji, którzy w 1908 r. wybrali go na posła do Sejmu Krajowego we Lwowie, a w 1911 r. – na posła do parlamentu austriackiego. Już wtedy dał się on poznać jako gorący patriota, którego życiowym posłannictwem stało się dążenie do odzyskania suwerenności przez Polskę obejmującą tereny wszystkich trzech zaborów.

W październiku 1918 r. Wincenty Witos stanął na czele Polskiej Komisji Likwidacyjnej, pierwszego polskiego regionalnego rządu w zaborze austriackim, który organizował na tym terenie struktury odradzającego się państwa polskiego. Znany był wówczas jako polityk, który w imię racji narodowych potrafi współpracować z przedstawicielami różnych orientacji politycznych.

Kiedy w 1920 r. Armia Czerwona, która parła na zachód Europy, znalazła się niemal na przedpolach Warszawy, Wincenty Witos otrzymał od Naczelnika Państwa misję utworzenia Rządu Obrony Narodowej. Rząd pod jego kierownictwem podjął dramatyczne wysiłki, które zaowocowały odrzuceniem bolszewików spod stolicy i rozpoczęciem odwrotu Armii Czerwonej. Na wezwanie Wincentego Witosa w odezwie do włościan do wojska stawili się chłopci, którzy stanowili 70% jego składu.

18 marca 1921 r. w Rydze doszło do podpisania z Rosyjską Socjalistyczną Federacyjną Republiką Rad traktatu pokojowego, który przetrwał do 17 września 1939 r.

W czasie sprawowania po raz pierwszy przez Wincentego Witosa funkcji premiera i przy jego udziale została uchwalona w dniu 17 marca 1921 r. demokratyczna i nowoczesna Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Za działalność w okresie kierowania Rządem Obrony Narodowej Wincenty Witos został odznaczony przez Naczelnika Państwa Orderem Orła Białego. Funkcję premiera powierzono mu jeszcze dwukrotnie. W maju 1926 r. w czasie zbrojnego zamachu stanu złożył w imię odpowiedzialności za Polskę dymisję rządu, a tym samym doprowadził do przerwania bratobójczych walk i zapobiegł przerodzeniu się ich w wojnę domową.

W latach 30. ubiegłego wieku za zaangażowanie w obronę prawa i demokracji Wincenty Witos został niesłusznie skazany w haniebnym procesie brzeskim. Nie zgodził się z wyrokiem, opuścił kraj i udał się na emigrację do Czechosłowacji, gdzie przebywał przez 6 lat. Do Polski powrócił, gdy dostrzegł nieuchronność wybuchu wojny z Niemcami. Niepomny na doznane prześladowania wzywał do obrony Polski, pisząc: „Macie służyć państwu bez względu na to, jaki jest rząd”. W czasie II wojny światowej odrzucił niemieckie propozycje utworzenia kolaboracyjnego rządu współpracującego z okupantem.

Polityczne motto swoich działań Wincenty Witos zawarł w słowach: „Kiedy nie było Polski niepodległej – dążyć do niej, gdy przyszła – pracować dla niej, a gdy była w potrzebie – bronić jej”.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. włączył Wincentego Witosą w poczet Ojców Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w uznaniu wybitnych zasług Wincentego Witosy i w związku ze 150. rocznicą jego urodzin, ustanawia rok 2024 Rokiem Wincentego Witosy.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*